

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Αγροτική Εκπαίδευση για Παραγωγική Ανασυγκρότηση

Αγρότης είναι ο γεωργός, ο κτηνοτρόφος, ο ψαράς και ο δασοκόμος, ο οποίος συμπληρωματικά (και μόνο συμπληρωματικά. Το συμπληρωματικά θα μπορούσε να είναι κάτι γύρω στο 20% του συνολικού του εισοδήματος) μπορεί να παράγει ενέργεια, να μεταποιεί ή/και να εμπορεύεται την δικιά του παραγωγή και να προσφέρει υπηρεσίες τουρισμού (αγροτουρισμός).

Εκπαίδευση είναι μορφή εξειδικευμένης **κοινωνικοποίησης** που ασκείται κατά κανόνα από φορείς που βρίσκονται έξω από την οικογένεια και έχει ως περιεχόμενό της την μετάδοση γνώσεων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και μορφών ενέργειας ή συμπεριφοράς. Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω που σημαίνει *ανατρέφω* από παιδική ηλικία, *μορφώνω*, *διαπαιδαγωγώ*.

Η **εκπαίδευση** με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα και στη σωματική αγωγή του ατόμου. Από τεχνικής πλευράς, με τη διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες [γνώσεις](#), αναπτύσσονται [ικανότητες](#) και [δεξιότητες](#) και διαμορφώνονται [αξίες](#) (ηθική κλπ).

Γίνεται γενικώς αποδεκτό ότι ανάμεσα στους σκοπούς της εκπαίδευσης είναι:

- Η μετάδοση και ίσως η βελτίωση της εθνικής κουλτούρας.
- Ο εφοδιασμός με γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, ώστε να κερδίσουν τα απαραίτητα για τη ζωή και να συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.
- Η προσπάθεια να γίνουν οι νέοι ικανοί να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.
- Ο εφοδιασμός των ανθρώπων με τα βασικά (γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες) που τους χρειάζονται: α) για να πάρουν τη θέση τους στην κοινωνία και β) να αναζητήσουν περισσότερη γνώση.
- Η επαγγελματική κατάρτιση που θα τους βοηθήσει να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα της ζωής.
- Η ηθική εξύψωση του ατόμου, η ανάπτυξη ηθικής συνείδησης και ήθους.

Αν **ηθική** είναι οι κανόνες για την επιβίωση μιας κοινωνίας, είναι αδύνατο η εκπαίδευση να είναι ξεκομμένη από τον κοινωνικό της περίγυρο. Το άτομο είναι ανάγκη να θεωρήσει τον εαυτό του σαν αναπόσπαστο μέλος της κοινωνίας και σε αυτά τα πλαίσια να μορφωθεί, επειδή οι συνθήκες για την ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας μπορούν να δημιουργηθούν μόνο μέσα σε μια κοινωνία.

Είναι απολύτως σαφές ότι έχουμε δύο τύπους κοινωνιών, τις αγροτικές κοινωνίες και τις αστικές κοινωνίες. «Έχουν διατυπωθεί τρεις διαφορετικές απόψεις. Η μία τονίζει ιδιαίτερα τις διαφορές μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, θεωρώντας ότι υπάρχουν εντελώς ξεχωριστές αγροτικές και αστικές περιοχές. Η δεύτερη τονίζει την ύπαρξη ενός αγροτο-αστικού συνεχούς και θεωρεί ότι κάθε κοινότητα μπορεί να τοποθετηθεί σε κάποιο σημείο μιας κλίμακας που στην μια άκρη έχει την παραδοσιακή αγροτική κοινότητα και στην άλλη το κοσμοπολίτικο

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

αστικό κέντρο. Τέλος, η Τρίτη άποψη τονίζει την συμβιωτική σχέση ανάμεσα στην αγροτική κοινότητα και στην πόλη». (Γ. Δασυτόπουλος, ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ & Συνεργατισμός, 2009, ISBN 978-960-8065-71-0).

Τις τελευταίες δεκαετίες στην χώρα μας παρατηρήθηκε μια ισχυρή (συγκροτημένη ιδεολογικά? ...) πολιτική αστικοποίησης, με διάθεση «άλωσης» («καταστροφής») των αγροτικών κοινωνιών. Ιδιαίτερα στα σημεία όπου ο αστικός χώρος ακουμπούσε, επεκτεινόμενος συνεχώς, «ιμπεριαλιστικά», μέσα στον αγροτικό χώρο, Έτσι το «μέτωπο σύγκρουσης» αγροτικών κοινωνιών και αστικού χώρου (διότι δεν μπορούμε να πούμε ότι διακρίνουμε χαρακτηριστικά κοινωνίας στον αστικό χώρο ακόμα) διακρίνεται και μπορεί να μελετηθεί επιτυχέστερα στις περιαστικές περιοχές μεγαλουπόλεων, πχ της Αθήνας με την ύπαιθρο της Αττικής.

Και εκεί έχει ήδη καταγραφεί η ισχυρή πρόταση του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής «Άγιος Γεώργιος» για «**Βιώσιμες Κοινωνίες με ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ**». Μάλιστα με το ίδιο σύνθημα έκανε εκδήλωση στις 7-7-2018, στην ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ και προτίθενται να οργανώσει ο Κτηνοτροφικός Σύλλογος Αττικής, όπως μας είπε η κα Μάγδα Κοντογιάννη (6906962549) εκδήλωση στις 15 Οκτ 2018, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΓΡΟΤΙΣΣΑΣ, με το ίδιο σύνθημα, προσβλέποντας σε τοπική ανάπτυξη και τοπική συνεργασία, με ενδυνάμωση Τοπικής Εφοδιαστικής Αλυσίδας, που θα μπορούσε να αξιοποιήσει και την Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά, και την Τοπική Παραγωγή και κυρίως την οργανωμένη Τοπική Κατανάλωση.

Μάλιστα ακόμη και μια απλή παρατήρηση θα μπορούσαμε να διακρίνουμε προσπάθεια «αστικοποίησης» των παιδιών των αγροτών, και υποβάθμισης των αγροτικών κοινωνιών, με την επιβολή σχολείων αστικού τύπου στις αγροτικές περιοχές. Τα παιδιά συνηθίζουν το πενήνήμερο και οκτάωρο, και δεν θέλουν να συνεχίσουν να ανανεώνουν τις αγροτικές κοινωνίες από όπου προέρχονται. Κάτι περίπου σαν σύγχρονοι «γενίτσαροι» που θέλουν οκτάωρο και weekend. Αλλά οι αγροτικές κοινωνίες είναι 24/7 (24 ώρες διαθεσιμότητα σε 7ν ημέρες την εβδομάδα) για 365 μέρες τον χρόνο.

Και οι δάσκαλοι και καθηγητές, εξαρτώνται και μισθοδοτούνται από κάποιο «κέντρο», μάλιστα χωρίς αξιολόγηση, ούτε από τους απολαμβάνοντες των υπηρεσιών τους. Ανεξάρτητοι, άσχετοι, ακατάλληλοι ... αλλά μισθοδοτούμενοι.

Τα αγροτικά επαγγέλματα, δεν είναι κάποιας αστικής μορφής εργασίες, αλλά **τρόπος ζωής**. Ο αγρότης είναι ο ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ της υπαίθρου, ο φροντιστής του Περιβάλλοντος. Δεν ενδιαφέρεται απλά, και το φροντίζει, αλλά ζει μέσα σε αυτό, αυτός και η οικογένειά του, και μαθαίνει να το σέβεται. Είναι η ζωή του όλη.

Απέναντι στην επονομαζόμενη «παγκοσμιοποίηση», φαίνεται ότι αναπτύσσεται επιτυχώς και μάλιστα με συνεχώς επιταχυνόμενη μεγέθυνση η «τοπιοποίηση». Απέναντι στην Εφοδιαστική Αλυσίδα, η Τοπική Εφοδιαστική Αλυσίδα. Απέναντι σε ένα ισχυρά κεντρικό κράτος, μια επιτελική κυβέρνηση, με ισχυρούς Δήμους και συνεργασίες σε επίπεδο Περιφέρειας ή Διαδημοτικές συνεργασίες. Απέναντι σε μια ιεραρχική πυραμίδα, μια οριζόντια ισχύς των πολιτών και των οργανώσεων των πολιτών. Και εργαλείο συγχρονισμού, συντονισμού, αξιολόγησης: ... το διαδίκτυο.

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Λένε κάποιοι ότι το σύγχρονο πρόβλημα των νέων στην Ελλάδα δεν είναι η ανεργία, αλλά η εργασία, ... «δεν θέλουν να εργασθούν». Θέλουν εισόδημα, αλλά απεχθάνονται την εργασία, και την παραγωγή, και κυρίως την χειρωνακτική εργασία. Έχει αναπτυχθεί μια περίεργη κουλτούρα «μίσους για την παραγωγή», και τους παραγωγούς. Μια περίεργη (για εμάς) κοινωνική απαξίωση των αγροτών.

Ακολουθώντας τις οδηγίες των οργανωτών της ημερίδας για την «Αγροτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα», κας Έλενας Μπότση (6947969398, elbotsi@gmail.com) και κ Νίκου Πουτσιάκα (6945971156), θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε μια πιθανή πρόταση για την αγροτική εκπαίδευση, ως εξής:

- Τα σχολεία στις αγροτικές περιοχές να λειτουργούν από ανθρώπους που θα διαμένουν στις τοπικές κοινωνίες και θα μισθοδοτούνται και θα αξιολογούνται από την τοπική κοινωνία.
- Τα αγροτικά σχολεία να ακολουθούν το σύστημα της μαθητείας ή δuiκής εκπαίδευσης.
- Εάν δεν μπορούν να διαμένουν στις αγροικίες (αγροτουρισμός), να διαμένουν υποχρεωτικά σε οικοτροφεία με πολλές εκδηλώσεις ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων.
- Η διοίκηση των αγροτικών σχολείων θα μπορούσε να ασκείται από εκπροσώπους των εκλεγμένων στο Δημοτικό Συμβούλιο, από εκπροσώπους του διδακτικού προσωπικού και από εκπροσώπους των γονέων των εκπαιδευομένων, **με μορφές δομών Κοινωνικής Οικονομίας.**
- Κάθε γονέας θα πληρώνει για την μαθητεία του υποψήφιου μαθητή στο αγροτικό σχολείο με voucher που θα δίνει η κυβέρνηση σε όλους τους νέους και νέες.
- Η επιλογή θα είναι ελεύθερη για κάθε μαθητή (οικογένεια) και τα σχολεία θα προσπαθούν να έχουν ελκυστικά και αποτελεσματικά προγράμματα, ώστε με τα voucher που θα προσελκύουν και την σωστή τοπική διαχείριση, να μπορούν να πληρώνουν τους μισθούς των εκπαιδευτικών και να εξασφαλίζουν την καλή λειτουργία του αγροτικού σχολείου.
- Η διαχείριση και δημιουργία τροφής, καθώς και η χρήση δηλητηρίων (- κτόνων) να απαιτεί διαπίστευση, όπως περίπου το «πράσινο πτυχίο» ή μιας μορφής πιστοποίηση ότι επιτρέπεται να παράγεις και να διαθέτεις τροφή στην κοινωνία.
- Τα αγροτικά σχολεία σε κάθε περιοχή να μπορούν να είναι κέντρα καινοτομίας, και διάχυσης αγροτικών πληροφοριών (αγροτικές εφαρμογές τις λέγαμε παλαιά), όχι κρατικές κεντρικές δομές.
- Και πολλές άλλες δυνατότητες που είδαμε σε εφαρμογή σε αγροτικά σχολεία στην Αγγλία, στην Δανία, στην Γερμανία, στην Σουηδία